

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON ASIAKIRJAT

KAUPUNGINHALLITUKSEN MIETINNÖT

1950 — N:o 14

Kh:n lausunto tilintarkastajain kertomuksesta vuoden 1949 tilintarkastuksesta.

Kunnallislain 131 §:ssä säädetään, että jos vuositilintarkastajain kertomuksessa on tehty muistutuksia tilejä ja hallintoa vastaan, vaatikoon kunnallishallitus asianomaisten selitykset sekä jättäköön nämä ja oman lausuntonsa vuositilintarkastajain kertomuksen mukana Vstolle niin ajoissa, että Vsto ehtii käsitellä ne lain 49 §:n 2) kohdassa mainitussa kokouksessa. Viimeksi mainitussa lainkohdassa taas edellytetään, että kesäkuussa on päätettävä edellisen vuoden hallinnosta annetuista kertomuksista sekä tileistä, tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä, ellei Vston esityksestä sisäasiainministeriö ole määrännyt käsittelyaikaa myöhemmäksi. Kvston 14. 6. 1950 (asia n:o 3) tekemän esityksen johdosta sisäasiainministeriö on 28. 6. 1950 suostunut siihen, että sanotut asiat saadaan käsitellä viimeistään kuluvan vuoden lokakuun aikana pidettävässä kokouksessa.

Kun tilintarkastajien muistutukset ja huomautukset kertomuksesta vuodelta 1949 (Kh:n mietintö n:o 13 vuodelta 1950) ennen kaikkea koskevat rahatoimiston, palolautakunnan, satamalautakunnan, yleisten töiden lautakunnan, kiinteistölautakunnan, liikennelaitoksen, palkkalautakunnan, työtehoimiston ja halkotoimiston toimialoja, on Khs pyytänyt näiltä selitystä tilintarkastajien huomautusten johdosta. Mainittujen lautakuntien ja virastojen antamissa lausunnoissa (liitteet 1—9) esitetään Kh:n mielestä riittävä selvitys tilintarkastajien kertomukseen sisältyvien huomautusten johdosta. Teollisuuslaitosten lautakunta on siltä pyydettyinä lausuntona ilmoittanut, ettei sillä ole mitään huomauttamista tilintarkastuskertomuksen johdosta. Yhtyen omasta puolestaan siihen, mitä lautakunnat ovat lausunnoissaan esittäneet, Khs lisäksi omalla lausuntonaan esiintuu seuraavaa:

Sen johdosta, että tilintarkastajat huomauttavat, että kaupungin taloutta olisi hoidettava vahvistetun talousarvion ja lisätalousarvion puitteissa, mutta mikäli ylitykset osoittautuvat välttämättömiksi, olisi ne myöskin asianmukai-

sesti hyväksytyinä lopullisina menoina merkittävä saman vuoden tileihin, Khs puolestaan haluaa korostaa, että mikäli on osoittautunut välttämättömäksi vuoden aikana ylittää talousarvioon merkittyjä määrärahoja, Khs on säännöllisesti ehdottanut, että Kvsto oikeuttaisi asianomaisen laitoksen ylittämään tilillä olevaa määrärahaa määräsummalla, joka näissä oloissa merkitään asianomaisen talousarviovuoden tileihin. Mikäli tilintarkastuskertomuksessa tarkoitetaan uusien pääomamenojen rahoittamisessa noudatettavaa menettelyä, niin Khs ilmoittaa, että uudessa tilisääntöehdotuksessa, jonka asianomainen komitea on jo saanut valmiiksi, ehdotetaan noudatettavaksi menettelyä, joka vastaa tilintarkastajien esittämää toivomusta.

Tilintarkastajat ovat esittäneet toivomuksen kaupungin eri laitosten joukkokulutustarvikkeiden hankkimisesta yhteissuunnitelman puitteissa. Khs tämän johdosta ilmoittaa päättäneensä 24. 8. 1950 asettaa komitean valmistelemaan kysymystä kaupungin hankinnoista kokonaisuudessaan.

Lisäksi Khs ilmoittaa, että tilintarkastajain koskettelema kysymys työtehtötoimiston vakinaistamisesta esitellään eri kysymyksenä Kvston ratkaistavaksi sekä että Khs on halkotoimistolle huomauttanut, että sen on määräraha-asioissa noudatettava voimassa olevia määräyksiä ja anottava ajoissa ylistysoikeutta.

Vuositilintarkastajain kertomuksessa mainittujen sekä edellä tahi kertomuksen johdosta annetuissa lausunnoissa kosketeltujen asioiden lisäksi sisältyy revisiotoimiston kertomukseen joukko kohtia, jotka sinänsä eivät vaikuta kysymykseen vastuuvapauden myöntämisestä. Khs saattaa ne täten Kvston tietoon.

Khs ilmoittaa edelleen tulevansa tämän asian täytäntöönpanoa koskevan päätöksensä yhteydessä antamaan tilintarkastajain toivomat ohjeet kuivamustekynien käytöstä sekä kehoittamaan kaupungin asianomaisia lauta- ja johtokuntia västaisen varalta kiinnittämään huomiota tilintarkastajain ja revisiotoimiston kertomuksissa esitettyihin huomautuksiin ja ehdotuksiin.

Khs ehdottaa,

ettei tilintarkastajain kertomus antaisi aihetta enempiin toimenpiteisiin Kvston puolelta.

Helsingissä 5. 10. 1950.

V a k u u d e k s i:

Eino Varonen.

Helsingissä, 9. 8. 1950. N:o 138.

Kaupunginhallitukselle.

Asia: Kaupungin tilintarkastajien kertomus vuoden 1949 tilintarkastuksesta.

Viite: Kaupunginkanslian lähete n:o 333/462—50/11. 7. 1950.

Yllä mainitussa tilintarkastajien kertomuksessa palolaitoksen suhteen tehtyjen huomautusten johdosta palolautakunta pyydettyä lausuntona esittää seuraavaa:

Mitä ensinnä tulee tilintarkastajien huomautukseen palolautakunnan hoidossa olevista rahastoista, on mainittava, että palokunnan hoidossa olevat kolme rahastoa ovat muodostuneet lahjoitus- ja korkovaroista, paitsi rahasto n:o 1, johon lahjoitusvarojen lisäksi tulee myös 10% sairaankuljetusmaksuista. Tämä johtuu siitä, että sairaankuljetus, jota aluksi suoritettiin kantopaareilla, jotka myöhemmin varustettiin pyörillä, oli alkuaan pääasiallisesti palokuntalaisten henkilökohtaista palvelua. Sitä mukaa kuin kuljetusneuvojen osuus on lisääntynyt ja sairaankuljetus kustannetaan kaupungin varoilla, on kaupungin osuus maksuista lisääntynyt ja henkilöstön osuus vähentynyt 10%:iin sekä alkuperäinen, asianomaisten miesten henkilökohtainen palkkio muuttunut tuoksi palokunnan koko henkilökunnan yhteiseen kassaan maksettavaksi 10%:n osuudeksi. Tästä on kaupunginvaltuusto viimeksi vuonna 1922 tehnyt päätöksen.

Edellä mainittu korvaus on katsottava kohtuulliseksi hyvitykseksi, sillä sairaankuljetuksesta tulee palokunnan koko henkilöstölle paljon lisätyötä, joka suoritetaan muun palvelun ohella. Mitään lisähenkilöstöä ei sitä varten ole olemassa, eikä sairaankuljetuksen lopettaminen aiheuttaisi palokunnan menojen vähenemistä, mutta kyllä huomattavia kustannuksia erillisen sairaankuljetuslaitoksen henkilöstön palkkauksesta sekä huoneisto-, puhelin- ja huoltomenoista, joten nykyinen järjestelmä on kaupungille erittäin edullinen.

Vielä edullisemmat ovat kaupungille itse rahastot, sillä niistä suoritetaan pääasiallisesti sellaisia menoja, jotka muutenkin olisi kustannettava sosiaali- tai muina menoina kaupungin yleisillä varoilla. Kun nämä rahastot ovat palokunnan nimissä, kertyy niihin vuosittain milloin enemmän, milloin vähemmän varoja, joita kiitolliset kaupunkilaiset haluavat antaa nimenomaan palokunnalle, muttei kaupungin yleiseen kassaan, johon he maksavat pakolliset veronsa.

Rahastot ovat olleet palolautakunnan valvonnassa, ja on niiden käyttö vuosien mittaan kiteytynyt perinteelliseksi. Lautakunta on laatinut rahastojen sääntöehdotuksen, joka on lähetetty kaupunginhallitukselle 29. 8. 1949. Vaikka sitä ei vielä ole vahvistettu, on sitä kuitenkin käytännössä noudatettu, minkä vuoksi ja muutenkin rahastojen käsittely on ollut asianmukaista ja monin tavoin hyödyllistä. Kun on havaittu, että rahastojen yhdistäminen yhdeksi rahastoksi olisi käytännöllistä ja joustavaa, on palolautakunta jo periaatteessa päättänyt tehdä siitä esityksen heti, kun uusi sääntöehdotus on saatu laadituksi.

Mitä tulee professori H. Schybergsonin lisähuomautukseen, joka on liitetty tilintarkastajain kertomuksen loppuun, toteaa lautakunta, että huomautus kaupungin satamien ja saarien palosuojelun tehostamisen tarpeellisuudesta on oikea ja se onkin viime vuosina ollut — liitosalueen olojen parantamisen ohella — palokunnan ja palolautakunnan suurimman huomion kohteena.

Lähisaariin pääsyn varmistamiseksi on pääpaloaseman letkuvaunuun hankittu kevyt soutuvene, jonka ynnä palokunnassa kehitellyn köysijärjestelmän avulla kapeiden salmien ylitys ja letkujohtojen selvitys saareen tapahtuu nopeasti ja tehokkaasti. Edelleen on palokunnan moottoriveneen kunnostamiseen myönnettyillä varoilla kaupunginhallituksen luvalla hankittu paitsi uutta moottoria pumppuineen myös kolme autolla kuljetettavaa kevytmetallista syöksyvenettä, jotka kukin voivat lähimmästä rannasta lähtien viedä kerralla salmen yli 1,000 kg:n kuorman. Moottoreiden toimittaminen syöksyveneisiin on hankintavaikeuksista johtuen hieman viivästynyt, mutta on nyt jo viimeisessä toteutusvaiheessaan.

Korkeasaaren lauttalaivan varustamisesta palopumpulla lautakunta teki esityksen 23. 3. 1949, mutta se hylättiin. Nyt tämä esitys tulee todennäköisesti toteutettavaksi ainakin Suomenlinnan lauttaan nähden.

Ruiskulaivan hankkimisesta on jo vuosisadan vaihteesta lähtien tehty lukemattomia esityksiä, mutta tuloksetta. Viimeksi on ruiskulaivan hankkimista varten tarpeellisia varoja ehdotettu otettaviksi vuosien 1949 ja 1950 talousarvioihin.

Kun valtuutettu Schybergsonin huomautus ruiskulaivan puuttumisesta on oikea, mutta kun kokemuksen mukaisesti sitä koskevia ehdotuksia ei hyväksytä, mikä kaupungin niemimaa-asemaan nähden onkin ymmärrettävää, on palokunnan taholta pyydetty kustannuslaskelmaa kahdesta pienestä, mutta merikelpoisesta ruiskumoottoriveneestä. Kolmella moottoriveneellä, joiden yhteinen teho tulisi huomattavasti ylittämään hyvänkin ruiskulaivan tehon, säästettäisiin paikalle tulossa aikaa keskimäärin n. ½ tuntia, ja tämä saavutetaan todennäköisesti yhden varsinaisen ruiskulaivan kustannuksilla. Saatuaan lisäselvityksiä palolautakunta tulee tekemään esityksen asiasta niin ajoissa, että tarpeelliset varat voidaan ottaa jo vuoden 1951 talousarvioon.

Palolautakunnan puolesta:

C. A. Öhman.

P.-E. Gustafs.

Liite 2.

Selvitys kaupungin tilintarkastajain kertomuksessa v:lta 1949 olevan työtehtötoimistoa koskevan huomautuksen johdosta.

Kun kaupungin tilintarkastajat ovat kertomuksessaan v:lta 1949 huomauttaneet, että työtehtötoimisto ei mm. sairaaloissa ja satamalaitoksessa olisi uusia toiminnan järjestelyehdotuksia laatiessaan ollut riittävästi yhteistoiminnassa ao. laitosten ja revisiotoimiston kanssa ja kun tilintarkastajain kertomuksesta ei tarkemmin selviä, miten ilmoitettu yhteistoiminnan puuttuminen työtehtötoimiston kannalta on ilmennyt, on tarpeen hieman selvittää kummankin kertomuksessa mainitun tutkimuksen kulkua työtehtötoimiston kannalta.

Satamalaitoksen työntutkimukseen ryhdyttiin syksyllä 1948 sen jälkeen kun oli neuvoteltu muutamien kaupungin hallintoa tuntevien viranomaisten, mm. kaupungin-

reviisorin kanssa siitä, missä kaupungin laitoksissa todennäköisimmin olisi saavutettavissa tuloksia työntutkimustoiminnalla. Tutkimus aloitettiin normaalian työntutkimusmenetelmän mukaisesti neuvottelemalla satamajohtajan ja muiden tutkimuskohteen esimiesten kanssa. Samalla sovittiin siitä, että apulaissatamakamreeri tulisi toimimaan tutkimuksen aikana nimettynä yhdysmiehenä sataman puolesta. Tutustuminen työkohteisiin samoin kuin kaikki neuvottelut tutkimuksen alusta loppuun saakka tapahtuivat sitten täysin asiallisesti molemmin puolin, ja työntutkijat saivat myöskin kaikki haluamansa tiedot.

Tilintarkastajain huomautus perustuukin ilmeisesti siihen, että tästä, toistaiseksi vielä lopullisesti ratkaisemattomasta rationalisoimisehdotuksesta on satamalautakunta antanut kaupunginhallitukselle kielteisen lausunnon 10. 10. 1949. Tähän viittaa se, että tilintarkastajat työtehtötoimistossa käydessään 25. 5. 1950 ko. tutkimusta lähemmin tuntematta käsittelivät kysymystä satamalautakunnan lausunnon kannalta, joka lausunto heillä oli mukanaan toimistossa käydessään. Tämän lausunnon perusteella ei kuitenkaan pääse selville, mitä työtehtötoimisto satamalaitoksen suhteen todella on ehdottanut ja millä perusteella. Näin ollen ei em. kielteinen lausunto voine olla todistuksena puuttuvasta yhteistoiminnasta työtehtötoimiston puolelta, koska kaupunginhallitus tai kaupunginvaltuusto on aikaisemminkin hyväksynyt työtehtötoimiston myöhemmin onnistuneiksi osoittautuneita ehdotuksia, joihin joku viranomainen on aikaisemmassa vaiheessa suhtautunut kielteisesti. Aina ei sitä paitsi voida ehdotusta tehtäessä edes tietääkään, mikä ao. viranomaisten lopullinen kanta tulee olemaan, koska heidänkin käsityksensä voi toisinaan muuttua taikka he eivät ole valmiit ottamaan kantaan, ennen kuin ovat saaneet pitemmän aikaa tutustua täsmälliseen kirjalliseen ehdotukseen. Hyvän yhteistoiminnan takaamiseksi laitosten kanssa työtehtötoimisto yleensä kuitenkin välttää sellaisten ehdotusten tekemistä, joita ehdotuksia se tietää ao. laitosten varmasti vastustavan.

Koska satamaa koskeva työtehtötoimiston työntutkimuslausekset käsittää yhteensä 40 konekirjoitettua sivua ja 18 liitettä sekä satamalautakunnan siitä antama lausunto liitteineen toistakymmentä sivua, ei niiden selostaminen tässä ole mahdollista, ja työtehtötoimiston käsityksen mukaan satamalautakunnassa ei olekaan ehditty tutustua yksityiskohtaisesti toimiston työntutkimuslausekseen. Täten ao. esittelijän henkilökohtainen kanta asiasta on muodostunut lautakunnan lausunnoiksi. Niin täysin negatiivisesti kuin mainituissa lausunnoissa ei olekaan suhtauduttu mihinkään muuhun työtehtötoimiston kymmenistä rationalisointitutkimuksista ja -ehdotuksista.

Kuten aikaisemmin on mainittu, ovat satamalaitoksen tutkimuksen kohteena olevat kysymykset vielä lopullisesti ratkaisematta. Satamalautakunnan annettua lausuntonsa rationalisointiehdotuksista on työtehtötoimisto, neuvoteltuaan talvella 1950 uudelleen asiasta satamaviranomaisten ja kaupunginreviisorin kanssa, tehnyt maksutarkkailun järjestämisen osalta 17. 3. 1950 uuden ehdotuksen, johon vielä ei ole saatu satamalautakunnan lausuntoa. Työtehtötoimiston taholta ei suinkaan kuvitella, että huomattavia menetelmätapojen muutoksia edellyttävät parannusehdotukset, joista tässäkin on kysymys, voitaisiin käytännössä toteuttaa kaikkia yksityiskohtia myöten täysin edeltäpäin laaditun suunnitelman mukaisesti. Tästä syystä on lopullinen valinta määräytyissä yksityiskohdissa jätetty tavallisesti työn suoritusportaan henkilöstölle, kunhan kokonaisuuden kannalta vain on saavutettu tarkoitettu tulos. Ko. satamatutkimuksen suhteen työtehtötoimisto on edelleenkin vakuuttunut siitä, että teknillisesti on täysin mahdollista asian ratkaisu toimiston ehdotusten pohjalta.

Mitä sairaaloissa suoritettuun tutkimukseen tulee, voi työtehtötoimiston kannalta todeta seuraavaa:

1) Kaupunginreviisori on pyytänyt työtehtötoimiston apua kaupungin sairaalain potilaskirjanpidon uusimiseksi.

2) Jatkuvia neuvotteluja ko. potilaskirjanpidon uusimisesta on käyty revisiotoimistossa kaupunginrevisorin johdolla, jolloin läsnä ovat olleet sairaalain ja sairaalain tilivirastojen edustajat sekä työtehtötoimistosta työntutkija Kaltamo.

3) Em. neuvotteluissa tehtyjen päätösten mukainen uusi potilaskirjanpitojärjestelmä on otettu kokeilumielessä käytäntöön 1. 10. 1949 lähtien Kivelän sairaalassa ja vastaava kirjallinen ehdotus on lähetetty kaikille kaupungin sairaaloille työtehtötoimiston nimissä, samalla kun on pyydetty sairaalain lausuntoja asiasta. Kirjallisissa lausunnoissa suhtauduttiin yleensä positiivisesti ehdotukseen tai ei vielä siinä vaiheessa katsottu voitavan arvostella ehdotusta.

4) Yllä mainittujen neuvottelujen ja Kivelän sairaalassa saatujen kokemusten perusteella on työtehtötoimiston toimesta lähetetty kaikille sairaaloille, muutamien yksityiskohtien osalta kirjallinen korjaus edelliseen ehdotukseen sen varalta, että Kivelän sairaalassa kokeiltu järjestelmä otettaisiin käytäntöön vuoden alusta lähtien kaikissa kaupungin sairaaloissa.

5) Revisiotoimistossa myöhemmin pidettyjen yhteisten neuvottelujen jälkeen valitsi revisiotoimisto lopulliseksi ratkaisuksi järjestelmän, joka eroaa kokeilun alaisesta järjestelmästä pääasiallisesti siinä, että lopullisessa ratkaisussa siirrettiin muutama tehtävä suoritettavaksi eri vaiheeseen. Tästä antoi revisiotoimisto kirjalliset ohjeet sairaaloille. Tarvittavat lomakkeet piirrettiin työtehtötoimiston toimesta. Uudistus on toteutettu vuoden alusta lähtien.

6) Kaikki osapuolet lienevät suurin piirtein tyytyväisiä lopputulokseen.

Tutkimuksen yllä selostetun kehityksen sekä tutkimuksen aikana tapahtuneen käytännöllisen yhteydenpidon sairaalaviranomaisiin tuntien on vaikeata käsittää tilintarkastajain huomautusta yhteistoiminnan puuttumisesta sairaalaviranomaisiin nähden. Sairaalain taholta ei koskaan ole tehty työtehtötoimiston päällikölle tämänsuuntaisia huomautuksia eikä myöskään työtehtötoimistolla ole ollut aihetta tyytymättömyyteen yhteistoiminnan suhteen. Tärkeimmissä asioissa on sitä paitsi toimistopäällikkö yleensä itse henkilökohtaisesti hoitanut sairaalatarkastajan ja sairaaloiden asianomaisten viranomaisien asioita.

Puheen ollen työtehtötoimiston yhteistoiminnasta yleensä kaupungin virastojen ja laitoksien kanssa on lopuksi syytä muistaa, että työtehtötoimisto antaa kaupunginhallituksen kehoituksesta lausuntoja kaupunginhallitukselle lautakuntien tai virastopäällikköjen tekemistä esityksistä, jotka koskevat mm. uusien virkojen perustamista tai yleensä työvoiman tarvetta. Täten on toimisto mm. vuosina 1948—1949 antanut lausuntonsa yhteensä 309 viran tarpeellisuudesta. Näistä ei toimisto ole katsonut voivansa puoltaa yhteensä 116 tapausta, minkä mukaisesti muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaupunginhallitus tai kaupunginvaltuusto on myöskin tapaukset ratkaissut. Mikäli hyvän yhteistoiminnan katsottaisiin vaativan aina puoltavaa lausuntoa, ei näitä lausunnonantotehtäviä tietenkään pitäisi lainkaan työtehtötoimistolta vaatia. Valtion hallinnossa katsotaan työtehtötoimistoa vastaavan elimen, valtiovarainministeriön järjestelyosaston, tämänlaatuisella toiminnalla kuitenkin olevan varsin huomattava käytännöllinen merkitys. Sitä paitsi ei ole myöskään väheksyttävä sitä ennakolta estävää vaikutusta, joka tosiasiallisesti saavutetaan silloin kun kaupungin virastot ja laitokset tulevat tietoisiksi tällaisesta valvontatoimenpiteestä.

Mitä sitten tulee väitettyyn toimiston puutteelliseen yhteistoimintaan revisiotoimiston kanssa em. tutkimuksissa, voi työtehtötoimisto vakuuttaa omasta puolestaan tehneensä kaiken voitavansa tämän yhteistoiminnan hyväksi. Toimiston käsityksen mukaan se on myös sujunut hyvin. Kaikissa työtehtötoimiston tutkimuksissa, jotka ovat koskeneet tilinpitoa tai kontrollia, on neuvoteltu yksityiskohtia myöten revisiotoimiston kanssa. Niinpä revisiotoimistolla ei ollut mitään huomauttamista mm. satamalaitoksen kassa- ja

tilinpitoa koskevien uudelleenjärjestelysuunnitelmien johdosta, kun ne ennen lopullista ehdotusta sille esitettiin. Työtehotoimisto ei yleensä ole tehnyt tilinpito-, kassa- ja kontrolliasioissa sellaisia rationalisointiehdotuksia, joita se olisi tietänyt revisiotoimiston vastustavan. Usein on työtehotoimisto sitä paitsi saanut tunnustustakin työtehotoiminnastaan reviisoreilta. Sairaalatutkimuksessa taas itse tutkimuksen johto ja ratkaisu valtakin oli revisiotoimistolla, jolla oli käytettävänä työtehotoimiston työvoimaa, joten huonon yhteistoiminnan vaaraa ei tässä tutkimuksessa teoreettisestikaan katsoen pitäisi olla. Työtehotoimiston päällikkö on sitä paitsi tärkeimmissä asioissa pitänyt aina henkilökohtaista yhteyttä kaupunginreviisoriin, jolloin asioista on aina sovittu.

Hyvä yhteistoiminta tutkimuksen kohteena olevan laitoksen henkilökunnan kanssa on työntutkimustoiminnan perusvaatimuksia. Sen ratkaiseva merkitys työntutkimus- ja yleensäkin rationalisointitoiminnalle on täysin ymmärretty työtehotoimistossa, jonka henkilökunnan omaan koulutukseen on jatkuvasti kiinnitetty suurta huomiota. Pitkällä tähtäimellä suunniteltua rationalisointitoimintaa ei voisikaan muulle pohjalle perustaa. Huomioon ottaen sen seikan, että työtehotoimisto, kuten rationalisointielimet yleensäkin, on Khn sekä virastojen ja laitosten apuelin toiminnan hyötysuhteen parantamiseksi, näyttäytyisi yhteistoimintaperiaatteen hylkääminen pian tuloksissa, jotka ovat tietysti pääasia.

Mahdollisimman hyvään ja luottamukselliseen yhteistoimintaan pyrkiminen kaikkien kaupungin virastojen ja laitosten kanssa on, paitsi kussakin tutkimuksen alaisessa tapauksessa, ollut selvästi havaittavissa useissa yleisluontoisissa toimenpiteissä toimiston toimesta järjestetyn työtehotoiminnan alkuunpanosta asti. Tällaisista voidaan mainita jo v. 1948 alussa työtehoasiain hoitajan aloitteesta Khn järjestämä rationalisointitoimintaa koskeva tiedoitustilaisuus keskusteluineen Khn ja Kvston jäsenille, lautakuntien puheenjohtajille ja kaikille kaupungin virastojen ja laitosten päälliköille. Samoin toimiston järjestämän kurssitoiminnan tarkoituksena on huomattavalta osalta ollut psykologisen pohjan luominen toimiston työlle. Edelleen mahdollisimman laajojen virkamies- ja työntekijäpiirien mukaansaamiseksi työtehotoimintaan on työtehotoimisto aina johdonmukaisesti ja voimakkaasti puoltanut kaupungin aloitetoiminnan käytäntöön ottamista ja hoitanut sitä käytännössä erityisellä huolella. Työtehotoimiston työntutkijoilta on aina vaadittu ankaraa asiallisuutta toiminnassa, ja yhtään rikkomusta tässä suhteessa ei ole tullut toistaiseksi toimistopäällikön tietoon.

Mitä tulee työtehotoimiston vakinaistamiskysymykseen ja sitä varten tarpeelliseen varmistukseen, johon tilintarkastajat myöskin viittaavat, on syytä viitata syihin, jotka ovat johtaneet aikanaan työtehotoimiston syntymiseen sekä toimiston vakinaistamiskysymyksen käsittelyyn työtehoneuvottelukunnan kokouksissa 30. 3. 1950 ja 21. 4. 1950. Kun ei voitane olla eri mieltä siitä, että kaupungin hallintokoneistossa on olemassa runsaasti työtehon kannalta parannettavia epäkohtia, ja tiedetään, että yksityisen ulkopuolisen rationalisointiasiantuntijan pelkät rationalisointiehdotukset eivät yleensä ole johtaneet käytännössä tulokseen kunnallisissa oloissa, on tultu siihen tulokseen, että näin suurissa puitteissa on ratkaisuna oma työntutkimuselin tai -elimet. Onhan liike- ja teollisuuslaitoksissa asia ratkaistu paljon pienemmissäkin oloissa. Kun tässä toiminnassa siis nimenomaan vaaditaan jatkuvaisuutta, merkitsee se myös sitä, että tehtävää hoitava henkilöstökään ei liian nopeaan vaihdu, sillä tehtävien onnistunut hoitaminen edellyttää ammattipätevyyden lisäksi kaupungin hallinnon melkoista tuntemista. Kun pätevän henkilökunnan palvelukseen saamiseen ja virassa pysymiseen vaikuttaa ennen kaikkea palkan suuruus ja aseman vakavuus, olisi siis näitä seikkoja koskevat vaatimukset saatava täytetyksi. Koska kaupungin työntutkijoilleen maksamat palkat eivät ole suuruuteen nähden sellaisia, että ne yksistään voisivat olla kiihokkeena pätevän henkilöstön saantiin, ei

liene paljoo vaadittu, jos heidän asemansa esitetään järjestettäväksi samaksi kuin kaupungin tavallisen sääntöpalkkaisen virkakunnan. Olisihan muussa tapauksessa vaikeata käsittää, että työntutkimushenkilökunta, joka joutuu antamaan lausuntoja muiden kaupungin virkojen vakinaistamisesta, voitaisiin itse jättää tässä suhteessa pysyväisesti heikompaan erikoisasemaan. Mikäli näin tehtäisiin, jätettäisiin toiminta vaille erästä sen onnistumisen tärkeintä perusedellytystä.

Tilintarkastajain kertomuksessa mainitaan vielä, että työtehoimiston (järjestelytoimiston) tehtävät tulisi tarkemmin määritellä. Tähän voidaan selitykseksi mainita, että työtehoimiston päällikön laatima yksityiskohtainen ehdotus perustettavan kaupunginhallituksen järjestelytoimiston johtosäännöksi käsiteltiin yksityiskohdittain työtehoneuvottelukunnan kokouksessa 21. 4. 1950, jolloin siihen tehtiin muutamia muutoksia. Ehdotus oli laadittu hyväksi käyttäen niitä lakeja ja asetuksia, joihin valtion vastaavien elimien toiminta perustuu, samalla kun oli otettu huomioon käytännössä jo saavutetut kokemukset ja kaupungin hallinnon asettamat erikoisvaatimukset. Sen tarkemman johtosäännön tekeminen tällaiselle elimelle ei voine olla tarkoituksenmukaista.

Kun tilintarkastajain kertomuksessa viitataan yliorganisaation vaaraan työtehoimiston vakinaistamiskysymyksessä, on edelleen syytä viitata tämän elimen perustamisen aiheuttaneisiin syihin sekä kahden vuoden aikana jo saatuihin myönteisiin kokemuksiin. Samalla on syytä mainita, että Tukholman kaupungilla on vastaavasta elimestä (stadskansliets organisationsavdelning), jota viime vuosina on voimakkaasti kehitetty, saatu hyvin myönteisiä kokemuksia. Yliorganisoimisesta voisi silloin puhua, jos kaupungilla jo olisi olemassa elin tai elimiä, jotka suorittaisivat työtehoimistolle määrättyjä tehtäviä tai joilla muuten olisi yksinomaisena tai päätehtävänä työntutkimukseen perustuva rationalisoimistoiminta. Kun näin ei ole, ei myöskään yliorganisoinnin vaaraa tässä asiassa voi olla olemassa. Tällaisten elinten tarpeellisuutta osoittavatkin kaupungin muutamien suurten lautakuntien Khlle äskettäin antamat lausunnot työntutkimuselinten perustamisen tarpeellisuudesta muutamaiin kaupungin suurimpiin laitoksiin teknillisen alan työntutkimuksen suorittamista varten.

Mikäli ei edellä esitettyä selitystä kaupungin tilintarkastajain työtehoimiston kohdalla tekemiin huomautuksiin katsottaisi tyydyttäväksi tai asiaan muuten haluttaisiin saada lisävalaistusta, ehdotan, että asiasta pyydetäisiin puolueettoman asiantuntijan tutkimukseen perustuva lausunto. Tähän olisi ilmeisesti sopivin Rastor Teollisuuden Työteholiitto, jonka käytettävissä on maan pätevimmät rationalisoimisasiantuntijat ja jolla on laaja käytännöllinen kokemus eri aloilla, mm. kunnallishallinnon alalla. Kuluneen kesän aikana on se esimerkiksi suorittanut rationalisoimistutkimuksia maamme satamissa.

Helsingissä 28. 8. 1950.

Reino Oksanen.

**HELSINGIN KAUPUNGIN
SATAMALAUTAKUNTA**

elokuun 28 p:nä 1950 n:o 338.

*Kaupunginhallitukselle.**Asia:* Kaupungin tilintarkastajien kertomus vuoden 1949 tilintarkastuksesta.*Viite:* Khn lähete 11. 7. 50 N:o 333/462-50.

Kaupungin tilintarkastajien kertomuksessaan kiinnitettyä huomiota siihen, että satamalaitoksessa säilytetään autonostureita ja trukkeja taivasalla, satamalautakunta huomauttaa, että jo vuoden 1948 puolella, jolloin satamaan voitiin hankkia haarukka-trukkeja ja autonostureita, suunniteltiin erityistä säilytysrakennusta niitä varten Länsisatamaan. Suunnitelmat kehittyivät niin pitkälle, että vuoden 1950 talousarvioehdotukseensa lautakunta otti 30,000,000 mk:n määrärahan rakennustöiden aloittamiseksi. Tähän rakennukseen suunnitellaan sijoitettavaksi, paitsi autonosturien, autojen ja haarukka-trukkien ym. sataman koneellisten laitteiden säilytystiloja huolto- ja korjausasemineen, myöskin satamalaitoksen Länsisatamassa toimivaa suurta henkilökuntaa varten ruokailu-, pukeutumis- ja peseytymistilat. Satamalautakunnan ehdottama määräraha poistettiin kuitenkin vuoden 1950 talousarviosta, ja siten rakennushankkeen toteuttaminen on lykääntynyt. Satamalautakunta tulee jälleen vuoden 1951 talousarvioehdotuksessaan ottamaan määrärahan tätä rakennusta varten. Lautakunta pitää puolestaan välttämättömänä, että rakennus pikaisesti saadaan aikaan, koska sataman koneellistamista on edelleenkin kehitettävä.

Vuositolintarkastaja H. Schybergsonin jäänsärkijä-hinaaja Tursoa koskevan huomautuksen johdosta on todettava, että tämä alus on ensi sijassa satamajäänsärkijäksi rakennettu eikä sitä siten ole tarkoitettu pääasiassa palosammutusalukseksi. Tursoassa on silti hyvin tehokkaat sammutuslaitteet. Siinä olevan vesitykin ja neljän 3" letkun ruiskuteho on 5,000 litraa minuutissa 100 metrin painekorkeudelle. Diesel-sähköisenä aluksena Turso on nopeasti toimintavalmis, etenkin kun siinä on päivystys läpi vuorokauden. Palolaitoksen lienee silti hankittava itselleen oma erityinen ruiskulaiva. Tällaisen aluksen hankkiminen saattanee tulla kysymykseen yhteistoiminnassa Suomen Meripelastusseuran kanssa, kun Helsingin tienoilla ei ole mainitulla seuralla lainkaan pelastusristeilijää. Hankittava uusi alus voisi siten toimia sekä ruiskulaivana että pelastusristeilijänä.

Satamalautakunnan puolesta:

*Bertil Nybergh.**K. W. Hoppu.*

**HELSINGIN KAUPUNGIN
YLEISTEN TÖIDEN
LAUTAKUNTA**

Helsingissä, elokuun 28 p:nä 1950. N:o 373.

Asia: Lausunnon antaminen kaupunginhallitukselle tilintarkastajien vuoden 1949 tilintarkastuskertomuksesta.

Viite: Khn lähete n:o 333/462—50, 11. 7. 50.

Kaupunginhallitukselle.

Palauttaen viitekohdassa mainitun lähetteen yleisten töiden lautakunta esittää tilintarkastuskertomuksen sekä sitä seuranneen kaupunginreviisorin kertomuksen johdosta kunnioittaen seuraavaa:

Vuositilintarkastajat ovat kertomuksessaan huomauttaneet, että mm. puhtaanapitolaitoksen (tarkoitetaan rakennustoimiston puhtaanapito-osastoa) työkoneita ja kalustoa on säilytetty puutteellisissa rakennuksissa sekä liian kaukana niistä paikoista, joissa niitä käytetään. Huomautus johtuu siitä, että osaston on autotallinpuutteen takia ollut pakko säilyttää erinäisiä työkoneita (kesän aikana tiehöyliä ja aurastraktoreita, talvella lakaisuja ja kasteluautoja) kylmissä ja kosteissa vajoissa, sillä autotalleja ei ole onnistuttu vuokraamaan.

Yleisten töiden lautakunta esitti 5. 4. 1948, että osastoa varten varattaisiin kolme asema-aluetta, joille rakennettaisiin autotallit, hiekka- ja kalustovajat ym. tarpeelliset tilat. Tällöin tulisivat myös autot ja työkoneet olemaan lähempänä työpiiriään. Kaupunginhallitus päätti 2. 3. 1950 (§ 630) ko. esityksen johdosta, että osastoa varten varataan tontti n:o 28 Vallilan korttelista n:o 692, missä rakennustoimistolla nyt on mm. luuta- ja hiekkavajat. Lisäksi oli asematontteja varattava Hernesaarenkadun eteläpuolella ja Pikku-Huopalahden länsipuolella olevilta alueilta.

Edelleen päätti kaupunginhallitus kehoittaa kiinteistölautakuntaa yksissä neuvoin rakennustoimiston kanssa laatimaan yksityiskohtaiset ehdotukset varattavien tonttien rajoiksi sekä tekemään kaupunginhallitukselle esityksen ko. tonttien varaamisesta mainittuun tarkoitukseen. Eteläistä ja läntistä asemaa varten tarkoitettut paikat ovat asema-kaavoittamattomilla alueilla, joten rajoiltaan tarkoin määrättyjä tontteja ei toistaiseksi ole voitu ehdottaa varattavaksi. Asemakaavoja laadittaessa tulee kiinteistötoimisto ottaa huomioon osastolle tarkoitettut tontit.

Kertomuksessa revisiotoimiston toiminnasta v. 1949 on taas mainittu eräästä rakennustoimistolle ulkomailta saapuneesta betonirautalähetyksessä esiintyneestä vajauksesta. Tästä varasto-osasto teki 3. 10. 1949 ilmoituksen yleisten töiden lautakunnalle, joka ilmoitti asiasta edelleen kaupunginhallitukselle, mistä ilmoituksesta revisiotoimisto on saanut asian tietoonsa. Varasto-osasto ei ole vielä tähän päivään mennessä kuitannut sen rautalähetyksen vastaanottamista, jossa po. vajuus esiintyi. Sen jälkeen kun vajuus todettiin, on osasto esittänyt korvausvaatimuksensa sekä tavaran myyjälle Oy Algol Ab:lle että huolitsijalle John Nurminen Oy:lle. Nämä ovat kuitenkin kieltäytyneet suorittamasta korvausta puuttuvista raudoista. Kun rautalähetyksessä oli kuljetusvakuutettu varastoon saakka, on varasto-osasto viime huhtikuussa osoittanut korvausvaatimuksensa asianomaiselle vakuu-

tusyhtiölle. Vakuutusyhtiö on, siltä saadun tiedon mukaan, jättänyt asian rikospoliisin tutkittavaksi, mutta tutkimuksen tuloksista ei vielä ole saatu tietoa. Mainittakoon, että Oy Algol Ab, joka huolehti myös tavaran vakuuttamisesta, ei silloin, kun osasto vaati siltä korvausta, ilmoittanut, että tavara oli vakuutettu varastoon saakka, vaan tämä ilmoitus saatiin Oy Algol Ab:ltä vasta 1. 4. 1950, jolloin osasto viipymättä esitti korvausvaatimuksen vakuutusyhtiölle. Nyttemmin osasto onkin tehnyt kuljetusvakuutusitoumuksen vakuutusyhtiön kanssa ja huolehtii itse ulkomailta saapuvien tavaroiden vakuuttamisesta varastoon saakka.

Yleisten töiden lautakunnan puolesta:

V. Laitinen.

R. Parviainen.

Liite 5.

**HELSINGIN KAUPUNGIN
PALKKALAUTAKUNTA**

Kaupunginhallitukselle.

Viite: Kaupunginkanslian lähete n:o 333/462/11. 7. 1950.

Asia: Tilintarkastajien kertomus vuoden 1949 tilintarkastuksesta.

Palauttaen viitekohdan lähetteen siihen liittyvine asiakirjoineen palkkalautakunta ilmoittaa kunnioittaen lausuntonaan seuraavaa:

Mikäli palkkalautakunta on voinut havaita, ei tilintarkastuskirja anna aihetta varsinaisen lausunnon antamiseen muulta osalta kuin varsinaisessa tilintarkastuskertomuksessa esiintyvien kahden huomautuksen osalta.

Mitä ensiksi tulee kysymykseen luontoisetukorvausten monimutkaisuudesta, palkkalautakunta toteaa, että huomautus tällä kertaa koskee lähinnä menettelyä, jota noudatetaan kaupungin sairaaloissa perittäessä korvauksia viranhaltijain pesettämän pyykin pesusta ja silityksestä. Nämä korvaukset eivät kuitenkaan enää sisälly sellaisiin varsinaisiin luontoisetukorvauksiin, joiden määrästä palkkalautakunta johtosääntönsä mukaan on oikeutettu päättämään. Lausunnonsaan revisiotoimiston tammikuussa 1949 tekemän esityksen johdosta palkkalautakunta 3. 5. 1949 esitti asian johdosta kaupunginhallitukselle seuraavaa:

»Viranhaltijain palkkajärjestelyä koskevissa neuvotteluissa 23. 1. 1948 oli käsiteltävänä mm. nyt puheena oleva asia. Silloin Kunnantyöntekijäin Liiton alaisten viranhaltijain taholta ehdotettiin luovuttavaksi silloisesta pesusta ja silityksestä perittävästä kiinteästä luontoisetukorvauksesta ja ryhdyttäväksi perimään korvaus kilomäärän mukaan. Virkamiesyhdistyksen edustaja yhtyi myöskin pesu- ja silityskorvauksesta tehtyyn muutosehdotukseen. Neuvotteluissa sovittiinkin pesun ja silityksen poistamisesta luontoiseduista ja korvauksen perimisestä kilohinnan mukaan. Koska tällöin ei ollut kysymys luontoisetukorvauksesta, jäi kilohinnan suuruus kaupunginhallituksen määrättäväksi. Tämän perusteella palkkalautakunta päätti kokouksessaan 10. 2. 1948 esittää kaupunginhallitukselle,

että se oikeuttaisi ne laitokset, joissa luontoisetuja nauttivat haluavat edelleen käyttää laitoksen pesulaa, vahvistamaan tästä perittävän kilohinnan omakustannusperiaatteen mukaisesti. Kaupunginhallitus päätti 11. 3. 1948 oikeuttaa sairaalat 1. 4. 1948 alkaen kantaan korvausta sairaalain pesuloissa pesetetyistä vaatteista 30 mk kilolta. Kun muutos perustui viranhaltijajärjestöjen kanssa pidettyihin neuvotteluihin, palkkalautakunnan käsityksen mukaan on vaikeata yksistään nyt tehtyjen esityksien johdosta esittää palattavaksi vanhaan järjestelmään, vaikka se ehkä kaupungille olisikin edullisempi. Asia olisi kuitenkin otettava harkittavaksi, kun kysymys luontoisetukorvauksista yleensä tulee ensi kerran käsiteltäväksi. Näin ollen palkkalautakunta esittää, etteivät po. esitykset nyt antaisi aiheutta pesun ja silityksen korvausjärjestelmän muuttamiseen, mutta että asia olisi otettava harkittavaksi, kun luontoisetukysymys kokonaisuudessaan ensi kerran tulee käsiteltäväksi.»

Kysymys luontoisetukorvausten yleisestä uudelleenjärjestämisestä on puolestaan ollut jo pitkän aikaa alustavasti valmisteltavana palkkalautakunnan toimistossa, mutta jatkuvasti esille sukeltautuvat ajankohtaisemmat suuret kysymykset ovat estäneet sen lopullisen valmistelun. Huomattava on, että nykyisen järjestelmän perusasiakirjat on todettu erittäin puutteelliseksi ja että kysymys kokonaisuudessaan sivuaa niin monia eri aloja ja on siksi monitahoinen, että sen valmistelu olisi jätettävä erityisen asiantuntijakomitean valmisteltavaksi. Tähän komiteaan tulisi kuulua puheenjohtajan lisäksi revisiotoimiston edustaja, palkkalautakunnan edustaja, sairaalalaitoksesta kaksi edustajaa, joista toinen viranhaltijain edustaja, huoltoviraston edustaja sekä teollisuuslaitosten edustaja.

Palkkalautakunta on jatkuvasti seurannut kaupungin viranhaltijain ja työntekijäin sairaustilastoa, jonka varsinainen laatiminen kuitenkin on kaupunginhallituksen toimesta annettu työtehtötoimiston suoritettavaksi. Työtehtötoimiston laatimien yhteenvedojen perusteella palkkalautakunnassa esimerkiksi 18. 4. 1950 todettiin vertailun muualta saatuihin vastaaviin tietoihin osoittavan, että sairaustilanne oli vuoteen 1944 nähden suuresti parantunut, mutta että se edelleenkin oli huomattavasti huonompi kuin yksityisten työnantajain ja valtion vastaava tilanne. Tukholman ja Oslon kaupunkeihin verrattuna tuntui Helsingin tilanne myöskin huonommalta, joskaan täysin vertailukelpoisia lukuja ei ollut käytettävissä. Sen sijaan oli esimerkiksi Bergenin kaupungin sairaustilanne Helsinkiä huonompi. Johtuiko suhteellisen suuri sairauspoissaolo yksityisiin ja valtioon nähden heikommasta työvoimasta vaiko voimassaolevasta järjestelmästä, vaiko mahdollisesti molemmista syistä, ei silloisen tutkimuksen perusteella vielä voitu sanoa. Sairaustilastoja seurataan jatkuvasti, ja myöskin ryhdytään ilmenevien epäkohtien ehkä aiheuttamiin toimenpiteisiin. Kaupunginhallituksen toimesta on asetettu tätä asiaa tutkimaan komitea, joka on kerännyt tähän mennessä aineiston asiaan, mutta ei vielä ole sitä enempää käsitellyt. Virkasäännön valmistelun yhteydessä on asiaan myöskin kiinnitetty huomiota, ja on suunniteltu viranhaltijoihin nähden sovellettavaksi ennakkolta tapahtuvaa ja jatkuvaa lääkärin tarkkailua.

Palkkalautakunnan puolesta:

R. Granqvist.

Olavi Kaattari.

**HELSINGIN KAUPUNGIN
LIIKENNELAITOS**

Liite 6.

Helsinki, 1. 9. 1950.

Kaupunginhallitukselle.

Asia: Kaupungin tilintarkastajien kertomus vuoden 1949 tilintarkastuksesta.
Viite: Kaupunginkanslian lähete N:o 333/462—50.

Palauttaen lähetekirjelmän liikennelaitoksen lautakunta siltä pyydettyinä lausuntona kunnioittaen ilmoittaa, että sen mielestä olisi liikennelaitoksen ottamaa vakuutusta rahastajien kassojen vajuustapausten varalta jatkettava yhdellä vuodella, jotta voitaisiin todeta, onko vajuustapausten lukumäärä edelleen vähenemässä. Kyseellisiä vajauksia sattui runsaasti joitakin vuosia sitten, jolloin vakuutus päätettiin ottaa. Viime vuosina on vajuusten määrä kuitenkin jonkin verran vähentynyt, eikä huomattavia kassavajauksia ole viime aikoina esiintynyt. Vuosina 1947—1949 suoritti liikennelaitos vakuutusyhtiölle vakuutusmaksuina yhteensä 176.438 markkaa. Samana aikana suoritti vakuutusyhtiö liikennelaitokselle vajuustapausten johdosta korvauksia yhteensä 107.139 markkaa. — Jos huomattavia vajauksia sattuu, voi mainittujen summien suhde muuttua, jollei rahastajilta saada perityksi vajuussummia takaisin. — Rahastajien työajat vaihtelevat varhaisesta aamusta myöhäiseen yöhön. Kassojen suuruudet ovat 12.000—26.000 markkaa.

Liikennelaitoksella on liikkuvan kaluston säilytyspaikoista puutetta, minkä johdosta lautakunta viittaa aikaisemmin tekemiinsä esityksiin.

Vielä ilmoittaa lautakunta, että se on antanut laitoksen johdolle tehtäväksi tutkia, voidaanko laitoksen kaluston ja varastojen säilyttämisessä ryhtyä joihinkin lisävaroitomenpiteisiin.

Liikennelaitoksen lautakunnan puolesta:

E. v. Frenckell.

Eero Rönkä.

**HELSINGIN KAUPUNGIN
KIINTEISTÖLAUTAKUNTA**

Liite 7.

Helsingissä, 4. 9. 1950. N:o 1018.

Kaupunginhallitukselle.

Asia: Tilintarkastajien ja revisiotoimiston kertomukset vuoden 1949 tilintarkastuksesta.
Viite: Kaup.kanslian lähete N:o 333/462—50./11.7.1950.

Palauttaen yllä merkityn lähetteen siihen liittyvine asiakirjoinen kiinteistölautakunta esittää seuraavaa:

Mitä ensinnäkin tulee tilintarkastajien huomautukseen lautakunnan alaisten asioiden suuresta lukumäärästä, niin voidaan todeta, että se pitää paikkansa. Mutta asioiden viivästymiseen eivät vaikuta niinkään paljon organisatoriset syyt, kuin kaupungin viime-

aikainen palkkapolitiikka, minkä johdosta lautakunta onkin tehnyt puolestaan huomautuksia ja esityksiä kaupunginhallitukselle. Kun tiedetään, että parhaillaan on asema-kaavaosastolla auki 3 arkkitehdin ja 2 insinöörin virkaa, niin ei ole ihme, että osasto on jäänyt varsin pahasti jälkeen töissään, mikä taas vaikuttaa haitallisesti kaupungin koko rakennustoimintaan.

Eräitten kiinteistötoimiston viranhaltijain työ määrää on vielä suuresti lisännyt kaupungin oma rakennustoiminta sen kautta, että tätä toimintaa on hoitanut ja järjestänyt pääasiassa kiinteistötoimiston viranhaltijoista kokoonpantu asuntotuotantokomitea. Tällainen järjestelmä on ollut kaupungille taloudellisesti edullinen, mutta kiinteistötoimiston varsinainen oma toiminta on epäilemättä joutunut siitä kärsimään. Myöskin maanhankintalaki on antanut kiinteistötoimiston eräille osastoille hyvin runsaasti lisätyötä. Tämäkin on tosin ohimenevää laatua, mutta arvattavasti tulee kestämaan vielä kauan, ennen kuin sen vaikutuksesta lopullisesti vapaudutaan.

Parhaillaan on vireillä kysymys kahdeksan viranhaltijan siirtämisestä rahatoimistosta kiinteistötoimistoon, minkä kautta ainakin tontti-, maatalous- ja talo-osastot saavat lisätyövoimaa. Myöskin harkinnan alaisena on kysymys oman tiliviraston perustamisesta kiinteistötoimistoon, mistä kaikesta tulee aiheutumaan erinäisiä uusia järjestelytoimenpiteitä. Näiden yhteydessä on samalla harkittava kiinteistötoimiston välttämättä tarvitsemien huonetilojen lisäämistä, koska toimiston henkilökunnan lisääminen ilman tätä toimenpidettä ei käy päinsä.

Kun kaikki järjestelysuunnitelmat saadaan valmiiksi, tulee lautakunta aikanaan tekemään perustellun esityksen asiassa.

Tilintarkastajat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, ettei Pirkkolassa sijaitsevista ruotsalaisista lahjataloista saatuja varoja ole käytetty lahjoittajien toivomuksen mukaan uusien omakotitalojen rahoittamiseksi, vaikka jo vuonna 1941 kiinteistötoimiston tontti-osastolle on annettu tehtäväksi laatia asiasta ehdotus.

Huomautuksen johdosta lautakunta esittää seuraavaa:

Kaupungille lahjoitetut talot olivat arvoltaan 6 miljoonaa mk. Kun osa näistä taloista ennen myyntiä oli ollut vuokralla, kertyi taloista n. 0,3 miljoonaa mk vuokria, ja kun eräistä taloista tehdyt kaupat ja sopimukset purkaantuivat ja tällaiset talot jouduttiin myymään myöhemmin, niin rahan arvon alentumisen vuoksi myyntihinta määrättiin jonkin verran korkeammaksi näiden talojen osalta. Tästä johtui, että myydyistä taloista saatiin kaikkiaan n. 6,2 miljoonaa mk. Kaiken kaikkiaan tuli siis lahjataloista varoja kaupungin haltuun 6,5 miljoonaa mk. Näiden varojen sijoittamiseksi suunniteltiin erityistä ruotsalaisten lahjatalojen rahastoa. Sääntöjen laatiminen oli vaikea tehtävä siitä syystä, että mainituista varoista oli myönnetty 4,2 miljoonaa mk sellaisia lainoja, jotka vuonna 1980 käyvät mitättömiksi, jos lahjatalot ovat vielä silloin siirtoväkeen kuuluvien tai vuosien 1939—1940 sodan johdosta asunnottomiksi jääneiden henkilöiden omistuksessa. Nämä varat ovat siis sellaisia, joiden käyttömahdollisuudet ovat hyvin epävarmat. Sellaisia varoja, jotka todella voidaan käyttää lainoiksi, on vain 2,3 miljoonaa mk. Tämä viimeksi mainittu pääoma on verraten pieni eikä se riitä toissijaisiksi lainoiksi kuin 4 omakotitaloon. Näin ollen on tultu siihen tulokseen, ettei erityisen rahaston perustaminen näin pientä pääomaa varten ole aiheellista, vaan parempi on liittää varat kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastoon. Tämän viimeksi mainitun rahaston säännöt taas vaativat tarkistamista, joka työ paraikaa on käynnissä. Työvoiman puutteen takia ja kun kyseistä asiaa on pidetty vähempiarvoisenakuin eräitä muita, on lopullisen ehdotuksen teko edelleen viivästynyt.

Sen johdosta, mitä revisiotoimiston kertomuksessa on mainittu kaupungin maataloista, lautakunta esittää seuraavaa:

Nautakarjatalouden järjestely on parhaillaan käynnissä. Fallkullan navettaan on hankittu lypsykoneet ja sinne on siirretty lypsylehmiä Vartiokylästä. Fallkullassa tullaan pitämään vain lypsykarjaa sekä muutama juottovasikka eikä ollenkaan hiehoja. Pukinmäen ja Tuomarinkylän navetat on tarkoitus saattaa tarkastusmaitonavetoiksi, mikä tietää 2,5 mk:n lisähintaa maitokilolle. Pukinmäen navetan kunnostamistyöt saadaan päätökseen syyskuun alussa, minkä jälkeen sinne asennetaan myös lypsykoneet. Tällöin n. 40 päättä käsittävä karja hoidetaan yhdellä karjakolla ja navetta-apulaisella nykyisen kolmen henkilön asemesta. Tuomarinkylän navetan kunnostaminen tullaan esittämään vuoden 1951 talousarvioon. Kun karjakuntaa on viime vuosina huomattavasti karsittu, niin on se pienentynyt siinä määrin, että lypsylehmit voidaan sijoittaa Fallkullan, Pukinmäen ja Tuomarinkylän navettoihiin ja lopettaa Talin ja Vartiokylän navetat kokonaan lypsylehmien osalta. Viimeksi mainittuun sijoitetaan vain kaikki kasvavat hiehot. Jo suoritettut toimenpiteet vaikuttavat osittain kuluvan vuoden tuloksiin, mutta tehokkaammin vasta vuonna 1951.

Fallkullan ja Vartiokylän taloudelliset tulokset kokonaisuudessaan ovat olleet tappiollisia jo kauan aikaa, mikä johtuu seuraavista syistä:

1) Kumpikin tila joutuessaan kaupungin omaan viljelykseen (Fallkulla 1933, Vartiokylä 1939) oli kaikissa suhteissa huonossa kunnossa. Malmin lentokentän laajentamissuunnitelmat estivät Fallkullan kunnostamistyöt ennen sotaa.

2) Kummankin tilan pellot olivat kovasti happamia maita, mikä on rajoittanut tuotavimpien viljelyskasvien viljelystä niillä. Sitä paitsi ne ovat laadultaan tuntuvasti heikompia viljelysmaita kuin esimerkiksi Pukinmäen tilan pellot.

3) Sodan aikana rappioiden poistaminen oli mahdotonta, uusia vain syntyi.

4) Viime vuosina on kummallakin tilalla suoritettu suuria perusparannuksia: on perusteellisesti uusittu ja kunnostettu navetat, tallit, puimalat, kaikki asuinrakennukset ja noin puolet peltoladoistakin. Sitä paitsi on näillä tiloilla uusittu ojitus kaikkialla ja Fallkullassa suoritettu maatalousosaston ensimmäiset tiiliputkisalaojitukset 7 ha:n alueella. Kummallakin tilalla lannoitukseen ja kalkitukseen on käytetty varoja suhteellisesti huomattavasti enemmän kuin muilla tiloilla.

5) Kummankin tilan viljelyspinta-alat ovat lisääntyneet huomattavasti vuosina 1949 ja 1950 ostojen ja palstaviljelyksen vähenemisen kautta. Kaikki maatalousosaston haltuun tulleet ostetut maat ovat olleet — lukuun ottamatta Bredbackan tilaa — huonossa kunnossa. Palstaviljelyksen aiheuttamat rappiot taas ovat yleisesti tunnetut.

6) Vartiokylä on joutunut luovuttamaan siirtolapuutarhaksi ja maanlunastuslautakunnan tarpeisiin kunnostamiaan pelloja yli 20 ha, ja sen pellot sijaitsevat hajallaan ja etäällä talouskeskuksesta.

7) Kummallakaan tilalla ei ole sadon käsittelyä varten riittävän tehokkaita ja työtuokseltaan kyllin hyviä koneita. Kummankin tilan kunnostamiseen on viime vuosina uhrattu niin paljon varoja, että seuraavina vuosina niistä voidaan jo tuntuvasti tinkiä. Peltoviljelyksen sadot alkavat niillä olla myöskin suurin piirtein tyydyttäviä. Lisääntyneistä pinta-aloista (Fallkulla 40 % ja Vartiokylä 50 %) huolimatta ei kummallakaan tilalla ole tarvinnut kuluvana vuonna ihmis- eikä hevostyövoimaa lisätä. Kummallakin tilalla peltoviljely tuotti voittoa jo vuonna 1949. Kun otetaan huomioon edellä mainitut seikat ja että pienempiä järjestelyjä voidaan vielä tehdä, niin on toiveita kummankin tilan taloudellisten tulosten paranemisesta lähivuosina, mikäli hintatilanne tulee pysymään suhteellisesti edes nykyisellään. Kuitenkin on muistettava, että näillä tiloilla ei tulla saavuttamaan niin hyviä tuloksia kuin Tuomarinkylässä, Haltialassa ja Pukinmäessä, jotka jo joutuessaan kaupungin omistukseen olivat hyvin hyvässä viljelyskunnossa.

Mikäli toisia hoitomuotojen mahdollisuuksia Fallkullan ja Vartiokylän suhteen ilme-

nee, otetaan ne huomioon. Vuokrausmahdollisuuksiin nähden on nyt huomattava, että vuokramaiden kysyntä on suuresti vähentynyt ja että entisistäkin vuokrauksista on heikoimpia lopetettava. Kokonaistilojen vuokraamisia ei näille alueille voida pitempiaikaisina ajatella, ja lyhytaikaisina ne johtaisivat taas tilojen rappioitumiseen.

Tilintarkastajat ovat lausunnossaan huomauttaneet, että kaupunginagronomi ja kaupungingeodeetti eivät ole 23. 5. 1950 mennessä lähettäneet tilastotoimistolle kertomuksia toiminnastaan vuonna 1948. Tämän johdosta lautakunta huomauttaa, että kiinteistötoimiston johtosääntö ei edellytä, että mainittujen viranhaltijoiden olisi ilman kehoitusta laadittava ja suoraan ilman kiinteistölautakunnan välitystä lähetettävä tilastotoimistolle toimintakertomuksensa. Käytäntö onkin ollut sellainen, että toimintakertomukset on lähetetty vasta sitten, kun tilastotoimisto on niitä asianomaiselta viranhaltijalta pyytänyt. Kaupungingeodeetin toimintakertomus on ollut valmiina heti vuoden 1949 alussa ja olisi se silloin ollut tilastotoimiston saatavissa, mikäli sitä olisi pyydetty. Maatalousosaston toimintakertomus vuodelta 1948 on kylläkin myöhästynyt työvoiman puutteen takia, mutta valmistuu se ensi kuun aikana. Edellä esitetyn johdosta on siis tilintarkastajien huomautusta, mikäli se koskee kyseisiä toimintakertomuksia, lautakunnan mielestä pidettävä aiheettomana.

Kiinteistölautakunta näin ollen kunnioittaen ilmoittaa, että tilintarkastajien lausunnon johdosta, mikäli se koskee lautakunnan alaisten asiain suurta lukumäärää, tulee lautakunta aikanaan tekemään kaupunginhallitukselle erillisen ehdotuksen, ja ehdottaa, että tilintarkastajien ja revisiotoimiston muut huomautukset eivät antaisi aihetta enempään toimenpiteisiin.

Kiinteistölautakunnan puolesta: -

Lennart Ahva.

Eero Ruutu.

Liite 8

**HELSINGIN KAUPUNGIN
HALKOTOIMISTO**

N:o 274.

Kaupunginhallitukselle.

Asia: Heinolan sahan rakentamiseen myönnettyjen määrärahojen ylitys.

Viite: Lähete n:o 333/462—50.

Selvitykseksi, mistä johtuu tilintarkastajain kertomuksessa vuoden 1949 tilintarkastuksesta sivulla V kappaleessa 3 mainittu Heinolan sahan rakentamiseen käytettyjen määrärahojen ylitys, halkotoimisto kunnioittaen antaa alla olevan selostuksen:

1) Halkotoimisto sai Maunulan sahan ostoja varten, joka osto tehtiin Heinolaan rakennettavaa sahaa silmällä pitäen, käytettäväkseen 6 miljoonaa mk. Kun halkotoimisto siirsi Maunulasta koneita Heinolaan 2 miljoonan mk:n arvosta ja myydessään Maunulassa jäljellä olevat laitokset sai alkuperäisestä ostohinnasta käytettäväkseen takaisin 4 miljoonaa mk, katsoi halkotoimisto olevansa oikeutettu käyttämään sanotun 4 miljoonaa mk

Heinolan sahan rakennusasioihin, samoin kuin se oli oikeutettu käyttämään tähän tarkoitukseen Maunulan laitoksilta ne koneet ja kalustot, jotka soveltuivat Heinolaan siirrettäväksi.

2) Rakennusten ja lautatarhan rakentamiseen on sahan omista varastoista otettu puutavaraa 3.250.000 mk:n arvosta.

3) Halkotoimiston varastoista ja muilta työmailta on siirretty sahalle sähkömoottoreita, linjatarpeita ja erilaista kalustoa noin 1 ½ miljoonan mk:n arvosta.

4) Uittokalustoa, kuten kulu- ja muita veneitä sekä varppi- ja köysivarastoja, on halkotoimistolla laivastonsa ja lastausvälineistönsä yhteydessä ollut ennestään runsaasti, joten niitä laivauskuljetusten vähentyessä on ollut vara siirtää sahalle. Mitä tulee erityisesti sahalle suoraan ostettujen uittokalustojen, kuten niputuslangan, puomalenkkien, tikkeliin ym. hankintaan, niin nämät ovat kulutustarvikkeita, samoin kuin sahanterät, konehihnat, sahaviilat jne.

Edellä olevan mukaan sisältyy:

1) — kohtaan	.....	mk	4.000.000:—,
2) — »	.....	»	3.250.000:—,
3) — »	n.	»	1.500.000:— ja
4) — »	n.	»	1.250.000:—.
			Yhteensä n. mk 10.000.000:—.

Helsingissä, 14 p:nä syyskuuta 1950.

Helsingin Kaupungin Halkotoimisto:

Frans Kivistö.

Liite 9.

**HELSINGIN KAUPUNGIN
RAHATOIMISTO**

Helsinki 26/9 1950. N:o 831.

Kaupunginhallitukselle.

Asia: Tilintarkastajain kertomus vuoden 1949 tilintarkastuksesta.

Viite: Kaupunginkanslian lähete 12/9 1950 n:o 333/462—50.

Viitelähetteen johdosta rahatoimisto esittää kunnioittaen lausuntonaan seuraavaa:

Velkojen puolella esiintyvä erä 16.613.670 mk, liikaa suoritettuja veroja, kohdistuu etupäässä ennakoveroihin, jotka kannettiin verolipuilla vuosina 1944—1946 ja joita liikamaksuja oli alun perin vuoden 1944 veroa 5,9 miljoonaa, vuoden 1945 5 miljoonaa ja vuoden 1946 10,4 miljoonaa mk. Näitä oli jäljellä asianomaisille hyvittämättä 31. 12. 1949 vastaavasti 2,3, 3,7 ja 7,2 miljoonaa mk. Nämä liikamaksut ovat syntyneet sen johdosta, että ennakvero määrättiin lain mukaan edellisen vuoden veroluettelossa merkityille henkilöille ja sen vuoden veroäyriluvun perusteella. Lopullisessa veroluettelossa näitä ennakkoja ei voitu laskea asianomaisten hyväksi esimerkiksi siitä syystä, että nimi-

ym. henkilötiedot eivät olleet yhtäpitäviä, asianomaisille ei ollut lopullista veroa määrätty ehkä sen johdosta, että he olivat muuttaneet kaupungista pois tms. Enemmän kuin puolet kysymyksessä olevista henkilöistä on naisia, joille ennakko ilmeisesti on määrätty omalla ns. tyttönimellä ja lopullinen vero naimisiinmenon jälkeen uudella sukunimellä. Liikmaksujen palautusta näin ollen ei voida toimittaa tutkimatta, onko asianomaisilla meno-jäämiä muulla nimellä. Tämä on erittäin työlästä ja täydellä varmuudella rahatoimisto ei voi näitä tapauksia selvittää ottamatta yhteyttä asianomaisiin veronmaksajiin. Kun suuri osa tapauksista selviytyy vähitellen ulosottoapulaisten suorittaman perimistyön kautta, rahatoimisto ei ole katsonut aiheelliseksi erikoisemmin jouduttaa liikmaksujen asianomaisille hyvittämistä tai palauttamista omin työvoimin. Työn säästämiseksi on katsottu edulliseksi rahatoimiston toimesta ryhtyä po. asioita selvittämään vasta myöhemmässä vaiheessa eli ennen kuin ne vanhenevat ja lopullisesti tuloutetaan kaupungille, jolloin niiden lukumäärä on huomattavasti vähentynyt. Tämän vuoden aikana on esimerkiksi alussa mainitusta määrästä 16,6 miljoonasta mk:sta palautettu tai hyvitetty asianomaisille n. 700.000 mk.

Rahatoimiston ehdotuksen mukaan on Kvsto 14. 6. 1950 ja 30. 6. 1950 päättänyt merkitä vuoden 1951 talousarvioon määrärahat Helsingin Makasiini OY:n, Helsingin Raitiotie- ja Omnibus OY:n ja Oulunkylän Sähkö OY:n kaupungille siirtyneen omaisuuden kauppahintojen suorittamista varten. Liitoskuntien taloudellisessa selvittelyssä kaupungille kuuluvat osuudet selvitetään vuoden 1950 tilinpäätöksessä.

Kaupunginrevisiorin kertomuksessaan tekemien huomautusten johdosta rahatoimisto esittää seuraavaa:

Asevelvollisten omaisille sota-aikana suoritettujen huoltorahojen loppuerästä 364.148 mk:sta on 345.054 mk selvitetty ja tilitykset lähetetty lääninkonttoriin 14. 10. ja 17. 10. 1949. Puhelinkyselyn vastauksena on ilmoitettu, että asia valtion puolelta ratkaistaan parin viikon kuluttua. Välitettyihin huoltorahoihin, n. 970 miljoonaan mk:aan verrattuna pienen selvittämättä olevan erän rahatoimisto tulee ehdottamaan poistettavaksi niin pian kuin yllä mainittu määrä on saatu nostaa.

Eroavaisuudet omakatteisten rahastojen aktiivan ja passiivan puolella esiintyvien erien välillä riippuvat osaksi siitä, että erääntyneet kuoletukset vuosittain tuloutetaan, huolimatta siitä, että osa niistä kertyy vasta seuraavana vuonna, ja osaksi siitä, että kaupunginhallitus 27. 4. 1944 myönsi erälle taloyhtiöille, joilla on sekä valtion että kunnan varoista myönnettyjä lainoja, lykkäystä vuosien 1944 ja 1945 pääomalyhennyksistä, pidentäen laina-aikaa kahdella vuodella, ilman että kaupunki sai vastaavaa pidennystä valtiolta. Syy eroavaisuuteen annettujen ja saatujen pienasuntolainojen välillä on, että kaupunki eräänä vuonna sai nostaa valtionlainan joulukuun lopussa ja maksoi sen edelleen rakentajalle vasta tammikuussa seuraavana vuonna. Kaupungin ottaman lainan ensimmäinen kuoletuserä lankesi siitä syystä maksettavaksi viime vuonna, mutta kaupungin antaman lainan vastaava erä vasta tänä vuonna. Kaikki tällaiset eroavaisuudet tasaantuvat itsestään sitä mukaa kuin lainat saadaan loppuunsuoritetuiksi.

Liikaa suoritettujen, palauttamatta olevien vuokrien joukossa, joita oli 31. 12. 1949 60.256 mk, on 29.730 mk:n suuruinen erä, joka on talletuksen luontoinen ennakkosuoritus vuokranmaksun vakuudeksi, ja loput ovat aivan mitättömiä erä, joita ei ole voitu palauttaa, koska ei varmuudella tiedetä, kenelle ne kuuluvat.

Postisiirtotilille kertyy usein määriä, joita ei voida merkitä asianomaisen hyväksi sen johdosta, että lähettäjä ei ilmoita, minkä suoritukseksi rahamäärä on tarkoitettu. Rahatoimisto pyytää tällaisissa tapauksissa säännöllisesti lähettäjäältä tarkempia tietoja. Kun lähittäjän nimikin saattaa usein olla tilillepanokortin kuponkiin merkitty niin puutteellisesti, ettei posti voi tiedustelua toimittaa perille, on pakko pitää tällaiset suoritukset eri-

koisella tilillä, jolta ne usein voidaan siirtää maksajan hyväksi vasta asianomaisen saatavan perimiseen ryhdyttyään, jolloin hän esittää postin kuitin.

Niin kuin kaupunginreviisori mainitsee, rahatoimisto tulee tänä vuonna tekemään tarpeelliset lisämuutokset tilipuitteisiin ja tasetiliin sisältyvien tilien saldoihin.

Sivulla VI mainituista lainavaroista 204,7 miljoonasta mk:sta on ainoastaan 11,4 miljoonaa mk käyttämättä, sillä mainittuun erään sisältyy 193,3 miljoonaa mk, joka on varattu vuoden 1930 dollariobligatioiden ostoon.

Helsingin kaupungin rahatoimisto.

E. Jernström.